

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsaki torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K, za četrt leta 3:50 K, mesečno 1:20 K; za Nemčijo za pol leta 7:90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9:50 K za četrt leta 4:80 K.

Pesemna številka 19 v.

Reklamacije so pošiljati preko. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna petlit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 30 vira, večkrat po dogovoru.

34. številka.

V Ljubljani, v torek, dne 20. aprila 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopisa za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljatev, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Prvi majnik.

Zopet se prikazuje delavski praznik, tisti dan, ko prikazuje delavstvo, da ni trop topih sužnjev, temveč armada ljudi, ki se zavedajo svojega razrednega položaja in svoje velike zgodovinske naloge. Praznik delavstva je prvi majnik in v njegovem praznovanju se nam kaže simbol, tako veličasten, da nobena korporacija v kalendarju svojih svetkov ne more pokazati enakakega. Nasprotniki delavstva slutijo globoki pomen tega praznovanja in zato se mu upirajo na vso moč, zato ga ovirajo, kjerkoli ga morejo. Kapitalizmu je profit visoko božanstvo, toda to ne bi zadostilo razložilo nenavadnega sovraštva, ki ga kažejo kapitalisti in vsi njihovi trabanti proti delavskemu prvemu majniku. Saj je v cerkveni praksi toliko praznikov, ki jih morajo respektirati, da bi en dan na leto res ne prišel bogve kako v poštev. Toda vsebina delavskega praznika peče kapitaliste; zaradi njegovega pomena ga sovražijo in izkušajo vsa sredstva, da bi ga preprečili.

Prvi majnik je praznik z bujenega delavstva. Kapitalizem v prvem začetku ne sovraži delavcev, temveč jih prezira. Med svojim in proletarskim razredom vidi razdaljo, tako veliko in široko, kakor med človeškim plemenom in tovarno živino. V svojih podjetjih, osnovanih za vstvarjanje profita, potrebuje velike delavske množice; nič drugega ne zahteva od njih, nego da mu izdelujejo čim več blaga, ki se izpreminja v denar in povečuje kapital v njihovih rokah. Toliko vrednosti ima zanj delavec kolikor stroj v njegovi tovarni, a še več skrbi posvečuje temu, zakaj če se pokvari stroj, je treba poseči v žep, če se poškoduje delavec, se dobi drugi brez kupne cene. Instrument mu je delavec, ne pa človek; in čim bolj je instrument in čim manj človek, tem ljubši mu je. V poprečnem kapitalistu se niti ne zbudi misel, da ima delavec občutke in misli kakor on.

Dolgo so bili delavci res podobni živim strojem. Beda, ki je bila nujna posledica njihovega gospodarskega položaja, je uničila v njihovih dušah zavest človeškega dostojanstva. Ubogi proletarec, ki nima nikakršne lastnine, od katere bi mogel živeti, je smatral kapitalista, mu je lahko dal dela in zasluzka, za visje bitje; če ga je sprejel v svojo tovarno, v svoj rudnik, na svojo železnico, se mu je zdelo, da mu je gospod izkazal veliko milost, za katero mora biti hvaležen njemu in božji previdnosti. Čutil se je majhnega, nizkega, v vsakem oziru odvisnega od gospodarja; njegova usoda se mu je zdela neizpremenljivo začrtana za vso večnost in vsako izboljšanje se mu je zdelo mogoče edino od milosti gospodove.

Toda ta milost je bila skopa. Čemu naj bi bil gospodar usmiljen in dobroten, ko mu ni bilo treba? Saj je bilo vedno toliko delavcev, ki so bili vsak hip pripravljeni, delati še ceneje, nositi še težja bremena. Za tega pasjeponižnega delavca ni mogel imeti gospodar mnogo več kakor pasje zaničevanje.

Prvi majnik pa izraža, da se je to izpremenilo. Delavec je spoznal, da ne uživa on milosti kapitalistove, temveč da si kapitalist množi bogastvo z njegovim delom. Spoznal je, da daje gospodarju mnogo več, nego dobiva od njega. In zbudila se je v njem zavest lastne vrednosti. Tedaj se mu je

zasvetilo, da so razmere krivične, da pa ni resne pomoči zanj, dokler veljajo take razmere. V njegovi duši se je človeški ponos začel upirati redu, ki ga ponižuje kakor živino in izroča gospodarsko močnejšemu. Zavest, da je človek, da ni slabši od drugih, da ni manj vreden od ošabnežev, ki ga izkoriščajo, je dvignila njegov pogum in ga napolnila, da je začel proučevati razmere in iskati sredstva, s katerimi bi se izpremenile in izboljšale. In uvidel je, da njegova rešitev ni odvisna od dobrote drugih, temveč od njegove volje in od njegove lastne moči.

To je bilo najvažnejše spoznanje. To spoznanje se izraža v praznovanju prvega majnika.

To pravijo milijon delavcev, ki praznujejo svoj dan: „Ponižani smo, toda vstati hočemo! Tuja sila nas je vkovala v verige gospodarske bede in odvisnosti, s svojo močjo jih hočemo raztrgati in se osvoboditi. Za milost ne beračimo, za pravice se hočemo bojevati.“

In zato sovražijo kapitalisti praznovanje prvega majnika.

* * *

Jubilejno leto je letos za delavce. Devetnajstkrat so praznovali prvi majnik, letos ga praznujejo dvajsetič. Vredno je po taki dobi, ozreti se na minole boje in na vpehe. Ali je dvajset let delavskega, socialno-demokratskega boja rodilo kaj dobrega, ali pomeni ta doba za delavce kaj napredka?

Do leta 1889 — kakšen je bil položaj slovenskih delavcev? Le starejši delavci se bodo natančneje spominjali. In oni nam povedo, da je bil delavec brezpraven kakor suženj v stari rimski državi. V vseh strokah so bile razmere neurejene. Gospodar je lahko ravnal kakor je hotel, zakaj nikjer ni bilo korektura proti njegovi samovolji. Delavskih organizacij ni bilo skoro nikjer, socialist je bil na Slovenskem kakor eksotična žival, oblasti so bile od prve do zadnje na strani podjetnikov, socialnega zakonodajstva sploh ni bilo, političnih pravic za delavce tudi ne, pač pa je čutilo malo stetilcev socialistov vso težo izjemnih zakonov in policijskih progono. Provokatersko vohunstvo je cvetelo, nekoliko sodrugov je živelo večno v izgonu, nekoliko jih je bilo v ječah, na nezaslišano težke kazni obsojenih. Ob najmanjšem gibanju je bila na nogah vsa policija in zandarmerija; včasih so se godile reči, ki spominjajo na Rusijo.

A tudi slovenski delavci so si vzlic vsem težavam ustanovili organizacije; začeli so se združevati politično; nastala je socialno-demokratska stranka tudi na Slovenskem in prišli so boji, gospodarski in politični. In razmere so se temeljito izpremenile!

Vprašajte peke, rudarje, železničarje, tiskarje, krojače, vprašajte delavce po vseh strokah, kako se je delalo, garalo in trpelo pred dvajsetimi leti in koliko se je v tem času izboljšalo! Po vseh strokah se je skrajšal delavni čas, so se regulirale mezde, se je vpeljal počitek, so se uredile delovne in službene razmere. Parlament je bil prisiljen, baviti se s socialnimi vprašanji in vpeljati zakone, ki so vsaj deloma izboljšale položaj. Oblastni organi so se bolj in bolj vadili, respektirati postavne določbe tudi proti delavcem. V praksi si je delavstvo priborilo kos združevalne, zborovalne, tiskovne svobode.

In končno je proletarijat v Avstriji dosegel veličasten, za vse čase slaven vpeh: Splošno in enako volilno pravico za državni zbor. Res, da si slovenski delavci tudi z novim volilnim zakonom še niso mogli priboriti parla-

mentarnega zastopstva; toda šele splošna in enaka volilna pravica je omogočila, da je prišlo v državni zbor sploh 89 socialističnih poslancev, ki tudi slovenske delavce lahko zastopajo, kakor ne bi bilo mogoče brez nje. In šele splošna in enaka volilna pravica je omogočila, da se delavstvo tudi na Slovenskem uveljavi kot političen faktor, ki sili druge stranke, da ga morajo vpoštevati in se kolikor toliko v svoji politiki ozirati tudi na socialne momente.

In moč organiziranega delavstva je prisilila državo, da je uvažila tehtno socialno zahtevo proletariata; parlamentu je predložen zakon o socialnem zavarovanju. Kdo more misliti, da bi bil ta zakon, ki ima zagotoviti delavstvu vsaj nekoliko brezskrbne starosti, kdaj prišel na dnevni red brez socialne demokracije, brez moči in odločnosti, s katerim se je zanj bojevalo organizirano delavstvo?

Dvajset let ni dolga doba. Ampak vrsta vsehpehov, ki jih je doseglo delavstvo v tem času, je dolga. Čeprav smo se daleč od svojih zadnjih ciljev, čeprav še mnoge zahteve sedanjosti še niso izpolnjene, moramo vendar izreči s ponosom, da je bil naš boj plodovit in da je delavstvo v težavnih razmerah slavno izkazalo svojo moč.

Ko praznujemo dvajsetič prvi majnik, si moramo obnoviti obljubo, ki smo jo dali sami sebi: Da hočemo vztrajati na svoji poti, da se hočemo bojevati, da se ne damo zaslepiti in da bomo neumorno, ne oziraje se na nasprotja in težave, zbirali iz združevalni in organizirali delavstvo v njegovi stranki, neodvisno od onih, ki ne morejo biti prijatelji in sobojevniki delavstva, da bomo nadaljevali svoje delo, dokler ne bo vse delavstvo združeno v oni mogočni armadi, ki ima zgodovinsko nalogo, iztrgati svet pijavkam ter ga osvojiti za ljudstvo, ki dela, ki nosi svet na svojih ramah. To obljubo si daje dne prvega majnika vsak zavedni delavec!

Praznujte torej, slovenski delavci, dvajseti prvi majnik in skrbite, da bo praznovanje dostojno Vaše delavske veljave.

Šerlat.

Mladoturke je zapustila sreča, ki se jim je s ponižno vdano prijaznostjo nasmehljala lani, ko so jo bili pograbili ponosno in hrabro za roko. Komaj da se je slišalo o malenkostnih pojavih proti mladoturškemu komiteju, o „liberalni združitvi“, o „mohamedanski zvezi“, o nasprotjih, katerim se nihče ni čudil, pa pride naenkrat, kakor strela z jasnega, vest o revolти, ki zdrobi in odpiha moč Mladoturkov v dobrih štiriindvajsetih urah. In celo gibanje je kakor uganka; nihče ne more natančno določiti virov, nihče ne pozna jasno in popolnoma namenov. Samo po znamenjih, ki jih kaže upor, se lahko ugiba. Teh znamenj pa se nabira vendar toliko, da najde, ugibanje navsezadnje trdna tla.

V revolти, vprizorjeni od vojakov, igrajo mohamedanski duhovniki in njih gojenci veliko vlogo; in glasneje kakor vse druge zahteve se sliši klic po šeriatnem zakonu. Kolikor je torej še neumevnega v gibanju, o islamskem, klerikalnem značaju ne more biti dvoma. Šeriat je verski zakon mohamedancev in stoji nad vsako posvetno postavjo. Po svoji vsebini je reakcionaren in če bi se strogo tolmačil in izpolnjeval, bi bil v mohamedanski državi dovoljen samo brezpogojni absolutizem in bi bila enakopravnost nemohamedancev popolnoma nemogoča.

Turčija se bistveno razlikuje od vseh modernih držav v tem, da je njen temelj strogo verski. Moslimanska država se je razvila iz verske organizacije, ki je hotela razširjati islam z vsemi sredstvi. Sultan je naslednik proroka Mohameda, torej predvsem verski poglavar vseh »pravernih«; posvetna vlada je pa od verske nerazdružljiva in po mohamedanskih nazorih le posledica prve.

Mohamed je nastopal kot verski prorok. Njegovi zakoni, naloženi pristašem pod plaščem Alahove avtoritete, se pa bavijo z najraznovrstnejšimi pojavi življenja in obsegajo predpise za vse mogoče prilike in slučaje, ki pogostoma nimajo niti sence verskega pomena. V koranu nahaja mohamedanec ukaze takorekoč za vsak korak. Koranove predpise pa spopolnjuje ustmena predaja »hadis«, potem zbirka odlokov prvih štirih Mohamedovih naslednikov, imenovana »Idžma-i-immet« in takozvana »Kijas«, ki obsega izreke raznih starih mohamedanskih modrijanov, nekakšnih »cerkvenih očetov«. Vsi navedeni predpisi skupaj s koranom so »Šeriat«, prvi in najvišji mohamedanski zakon za versko in posvetno življenje.

Šeriatni zakon smatra mohamedanec kot Alahovo ljudstvo za upravičene gospodarje syeta. Osvojiti svet je bila naloga islama. Kjer ga je osvojil, je imel mohamedanec vladati tako, da nihče poleg njega ne more uživati enakih pravic. Vsa zemlja je last mohamedancev, drugoverci pa so maloppravna »raja« in podložni mohamedancem; sultan ima pravico, če osvoji deželo, poubijati jetnike ali pa jih zaslužniti.

Sultan (kalif, imam) je vrhovni poglavar mohamedancev, ni pa duhovnik. Zato imenuje izmed ulemov (duhovnov) svojega prvega verskega svetovalca, ki se imenuje »šejh il islam« in ima zelo veliko oblast nad samim sultanom. Noben posvetni zakon (»kanun«) ne sme nasprotovati verskemu; šejh il islam pa ima presojo, če se novi zakoni vjemajo s šeriatom, tako da je vse zakonodajstvo odvisno od njega. Celo tako daleč sega njegova moč, da se lahko na njegovo zahtevo odstavi sultan, če šejh izjavi, da ne vlada po koranovih predpisih; taki slučajji so se večkrat primerili.

Ko so Mladoturki zmagali, so že pristali starega sistema izknsali nahujskati ljudstvo proti njim, češ, da konstitucionalne reforme kršijo verski zakon. V resnici so imeli prav. Toda takrat so ulemi razlagali, da se konstitucija in parlamentarizem ujemata z Mohamedovimi predpisi. A če noče parlament živeti samo na papirju ali pa kakor sultanova senca, se mora vedno bolj oddaljevati od šeriatu. Prvotni strogi verski zakoni so se v praksi pač že davno ublažili; verska nestrpnost bodisi proti pravoslavnim, bodisi proti katoličanom je že davno izginila, krščanskim duhovnikom in zlasti višjim verskim dostojanstvenikom so se priznavale razne pravice. Odkar zboruje parlament, se je pa zgodilo že marsikaj, kar je kolikortoliko podobno enakopravnosti nemohamedancev. Mladoturki so sicer močno varovali prvenstvo Turkov; državni jezik n. pr. je imel brezpogojno ostati turški. Bilo je videti, kakor da se jim ima posrečiti kompromis; vse ustaje so ponehale, med raznimi narodi se je začela razvijati solidarnost, kakršne ni bilo, odkar je turška država. Kako bo pa zdaj, je nemogoče uganiti. Zadnji dogodki lahko čez noč razbijejo slogo mohamedancev in nemohamedancev in nenkrat so lahko vsamejso krvavi boji, ki so leta in leta divjali po Turčiji. Potem pa pride zopet poravnavanje zunanjih držav in »vzhodno vprašanje« se povrne z vso nevarnostjo, v kateri se skriva možnost svetovne vojne.

Revolucija in kontrarevolucija na Turškem.

Vesti iz Turčije se križajo in druga pobija drugo. Ta hip se nikakor ne more jasno vedeti, kaj se godi, ne vedeti kaj se zgodi. Mogoče pa prinese že bližnja ura jasnost. Doslej predleže sledeče vesti:

Solun 17. aprila. Mladoturški komite je poslal sultanu Abdul Hamidu brzojavko, v kateri zahteva, da mora tekom 48 ur imenovati za velikega vezirja Hilmi pašo. Ako se to ne zgodi, bo 40.000 mož 3. armadnega kora naskočilo Carigrad. Mladoturški odbor je poslal sultanovemu tajniku ultimatum, na katerega je zahteval tekom 48 ur točnega odgovora. Sultan je dal netočen odgovor, na kar je armada odrinila iz Soluna. Major Enver bej je včeraj dospel semkaj ter se udeležil tukajšnjega mladoturškega protest-

nega shoda. Mladoturški odbor je sklenil, da z armado pod vsakim pogojem naskoči Carigrad in se strahovito mašuje nad izdajalci in nasprotniki. Vsa armada v Makedoniji je konsignirana. Vsak vojak je dobil 125 ostrih patron. Vsi rezervisti 3. kora so poklicani pod zastave. Armadi se je pridružilo na tisoče prostovoljcev. Slušatelji pravne akademije v Solunu so se od prvega do zadnjega vpisali med prostovoljce. Mladoturki so sklenili defenzivno in ofenzivno zvezo z makedonskimi Bolgari, Srbi in Grki. Vsi ti narodi so se zavezali, da bodo z vsemi svojimi močmi podpirali Mladoturke, ti pa so jim dali pismeno obvezo, da bodo takoj, ko pridejo do vlade in vzpostavijo mir in red, sestavili zakonski načrt, s katerim se bo dovolila avtonomija vsem neturškim narodom v Makedoniji, Stari Srbiji in Drinopolju. Bolgari, Srbi in Grki so dali Mladoturkom na razpolago 10.000 mož.

Carigrad, 17. aprila. Prefekt predmestja Pere, ki je bil prej poveljnik v Solunu, je dobil obvestilo, da je 16 bataljonov na potu proti Carigradu.

Drinopolj, 17. aprila. Mladoturške organizacije v Drinopolju, Janini in Bitolju so odposlale svoje voje proti Carigradu.

Carigrad, 17. aprila. Naznanjeni proglas zbornice na narod hvali vojaštvo ter pravi, da je parlament vse priobčene mu pritožbe takoj sprejel in bo nedostatke odpravil, v sled česar se naj vojaštvo pomiri. Parlament bo tudi v bodoče spoštoval svete šeriatске zakone. — Proglas poziva vojsko in narod na mir. Tukajsnje čete se ne imenujejo več »osmanske«, ampak »cesarske« čete. Poveljnik I. zbora, Muktar-paša, je zbežal v Atene. Izjavil je, da bi bil upor takoj prvi dan zadušil, ako bi bil dobil dovoljenje od vezirja Hilmi-paše, ki ga ni hotel dati.

Berolin, 17. aprila. Mladoturki so z armado 20.000 mož na potu proti Carigradu ter so proglasili Rešat efendija za sultana. Prve čete so že dospele pred trdnjavo Čatalča, ki je samo 30 km oddaljena od Carigrada. V Čatalčo je prispelo mnogo mladoturških oficirjev iz Carigrada. Rešat efendi je rojen l. 1844. in je torej samo 2 leti mlajši, kakor sultan Abdul Hamid.

Solun, 17. aprila. Poveljstvo nad Makedonijo ima Mladoturk Mahmud Sefzet paša. Vsa Makedonija je baje prisegla, da bo zvesta Mladoturkom. Srbski in bolgarski prostovoljci so se vpisali v mladoturške čete. Čete so zasedle brzojavni urad. Železniško vodstvo je dobilo povelje, da pripravi vozove; po celi Makedoniji so razširjeni letaki, ki proglašajo za provizorično glavno mesto Solun, zahtevajo, da se sultan odstavi in proglasi svobodomiseln republika.

Pariz, 17. aprila. »Echo de Paris« poroča, da so turškega majorja Enver beja, ki je odpotoval z Dunaja v Turčijo, na Turškem zaprli.

Solun, 17. aprila. Mladoturški odbor dobiva neprestano iz vseh garnizijskih mest zagotovila, da je armada zvesta mladoturški stranki in da je pripravljena, da se odpravi proti Carigradu. Iz Džakova je odšlo že 20.000 mož, takisto je zapustilo že več polkov Seres in Dramo. Od tu je odšel poseben vlak s 17 vozovi vojaštva (580 mož), dvema vozovoma častnikov, 8 vozovi konj in 2 vozovoma vojnega materiala. Danes jutraj je dospel v Čatalčo, 30 kilometrov izven Carigrada, poseben vojaški vlak. V nekaj urah dospe tjakaj drugi vojaški vlak.

V Kuleli Burgas, južno od Drinopolja v dolini Marice ob »križišču železnih prog« iz Soluna in Drinopolja, sta prispela dva bataljona. Prihod več polkov pričakujejo. — Člani mladoturške stranke v Aziji javljajo, da bodo preprečili odpošiljatev azijskih polkov v Carigrad.

Doslej so odsli stitje posebni vlaki z vojaštvom proti Kuleli Burgasu. Vojakom se je pridružilo na tisoče prostovoljcev, ki so bili takoj oboroženi in poučeni o rabi orožja. Odhajajoče vojaštvo je spremljala tisoč glava množica na kolodvor. Med navduševalnimi govori, ki so bili v prvi vrsti naperjeni proti sultanu, so se vojaki odpeljali proti Carigradu.

Politični odsevi.

* Državni zbor se snide 28. aprila.

* Z opozicije v delegacijah žugajo krščanski socialci. Njih korespondenca »Austrija« piše: »Naj si je tudi Aehrenthal v zadnjem času pridobil velike zasluge, vendar to ne bo oviralo krščansko

socialne stranke, da odreče skupni vladi redni proračun in vse izvenredne kredite ter da zavzame v delegacijah vseskozi opozicionalno stališče, če se uresničitijo govorice, da so se Ogrski napravile večje vojaške koncesije.»

* Dunajska policija je v soboto aretirala pet poslancev in tako kršila poslansko imuniteto vedoma. Zgodilo se je tako: V tovarni »Alfa Separator« stavkajo delavci in so v soboto priredili demonstracijo. Ker je že večkrat policija pri takih prilikah ravnala pristransko in si dovolila marsikaj nepostavnega, je slo topot tudi nekoliko socialno-demokratskih poslancev pred tovarno. Dasi niso storili demonstrantje nič drugega, kakor da so s primernimi klici pozdravljali stavkokaze, je vendar policija hotela prijeti več delavcev. Državnozbornska poslanca Beer in Wutschel ter deželnozbornski poslanci Volkert, Sever in Pölzer so protestirali. Čeprav je policijski komisar poznal poslance in so oni protestirali proti takemu ravnanju, jih je dal vendar aretirati ter z znanim urednikom »Arbeiter Ztg.«, sodrugom Maksom Wintrom odpeljati na komisariat. Tam so jih seveda takoj izpustili. O dogodku se bo pa govorilo v državnem zboru.

* Bivši venecolanski predsednik Castro vznemirja že nekaj časa Ameriko in Evropo s svojimi pustolovskimi načrti. O Castru so marsikaj pripovedovala poročila, ko je bil še predsednik venecolanske republike. Nedvomno je bila pod njegovo vlado »republika« ime brez vsebine. Gospod Castro je vladal kakor majhen absolutist in je, seveda v svojih tesnejših mejah — pogostoma prekosil celo ruskega carja. Vstaje in revolucije ter meščanske vojne so bile v Venecueli na dnevnem redu. Tudi z večjimi državami, zlasti z Nizozemsko je Castro večkrat izzival prav resne konflikte, ki so spravljali deželo v nevarnost. Končno so se ga vendar iznebili, ko se je letos odpeljal v Evropo baje le zato, da bi se dal v Berlinu operirati; vsekakor je bil tako previden, da je vzel lep del premoženja, ki si ga je bil »zaslužil« in »prihranil« kot predsednik republike, s seboj. Nekaj svojih milijonov je pa poskril v deželi. Ko je odnesel pete, so porabili »zvesti podaniki« priliko, da so se ga sploh rešili. Predsednik republike je postal Gomez, ki je izdal celo tiralnico za svojim predhodnikom, dolžec ga najhujšobnejših namenov kakor morilske zarote i. t. d. Castro se je navidezno vdal usodi, a glumil je pred svetom naivno dušo ter je izdal razglas »svojemu narodu«, zatrjujoč, da je vsak čas pripravljen, vrniti se, če ga pokliče domovina. To se sicer še ni zgodilo, a Castro čuti domotožje. In iz same ljubezni do domovine kupuje barke in kanone, ker hoče prinesiti domovini ob povratku kaj s seboj, če že nič drugega, pa vsaj kroglice in bombe. Castrovo patriotsko hrepenenje pa nič preveč ne navdušuje Francije in drugih evropskih držav, ki nimajo toliko zmisla za njegove ženialne načrte, da bi se zaradi njega sprele s sedanjo venecolansko vlado. Najprej so mu Angleži povedali, da na njihovih tleh ni prostora za njegove operacije. Castro si je potem izbral francoske otoke ob srednji Ameriki za svojo operacijsko bazo. Z otoka Martinique, kamor se je pripeljal, bi bil že skoraj lahko videl v svojo venecolansko domovino. A hudobna Francija je kar izpodrezala njegovo romantično junaštvo ter ga je — izgnala. In ker ni hotel obleči hlače, so bili tako brezobzirni, da so njega, bivšega predsednika republike, lastnika 60 milijonov, položili na improvizirano posteljo pa tako odnesli na barko, ki ga je odpeljala v Evropo. Ampak junak ne obupa; če ga na Francoskem ne zapro — pravi — da pojde na Španko in misli, da bodo tam bolje razumeli njegove romantično-junaške načrte. No, odkar se nič ne sliši o glasovitem carju Sahare Lebaudyju, je tudi tak hohštaterski predsednik zanimiva figura.

Sodrug!

Kdor želi napredek naše stranke, ne sme nikdar pozabiti, da je časopisje najvažnejše orožje v našem boju. Vsak napredek našega časopisja je napredek naše stranke, vsak korak, ki ga more zaznamovati naše časopisje, nas približuje delavskim, socialno-demokratskim ciljem. Razširjajte torej neumorno »Rdeči Prapor«, pridobivajte mu nove naročnike, zahtevajte ga po vseh javnih lokalih, v katere zahajate! Ako bo »Rdeči Prapor« krepak in velik, se poveča in utrdi Vaš vpliv na javnost. »Rdeči Prapor« je Vaš glas, skrbite torej, da se bo slisal v vedno širših krogih! Vse, kar storite za svoje glasilo, ste storili zase, za svoj napredek, za svojo korist. Agitator za strankino glasilo mora biti vsak posamezni sodrug!

Domače vesti.

— O aretiranih socialno-demokratskih voditeljih v Karlovih varih poroča tudi »Slovenec«, ki mora ponatisniti vsako laž o socialni-demokraciji. V resnici so bili v Karlovih varih aretirane tri osebe, ki so že davno izključene iz socialno-demokratske stranke in so jo neupravičeno napadale v družbi s krščanskimi socialci in nemškimi nacionalci. Pa čemu bi se »Slovenec« v takih slučajih brigal za resnico?

— **Višji inženir Jaromir Hauš** izjavlja v «Slov. Narodu», da ne sprejme kandidature za ljubljanski občinski svet.

— **Fri ljubljanskem «Slovencu»** jih od časa do časa zasrbi, da morajo planiti s kakšno infamijo na dan. Pretečeni teden je bil slučajno poslanec sodrug Daszynski v Ljubljani ter je stanoval v hotelu „Union“. V kavarni se je sešel s klerikalnim poslancem dr. Krekom in se je ž njim nekoliko pogovarjal. Sicer se sodrug Daszynski sploh ni mudil v mestu, temveč je ogle dal deželo. To je poslužilo klerikalnemu trobilu za notico, v kateri je najprej daroval Daszynskemu graščino, potem je pa s preračunjeno infamijo načelkal, da je prišel sodrug Daszynski „nadzorovat“ občinske volitve, češ, da ljubljanske volitve socialno demokracijo vedno „preveč koštajo“. Pri „Slovencu“ morda mislijo, da so jim take lopovščine dovoljene, ker mi „ne znamo“ tako žganjarsko pisati, kakor katoliški šornalisti. V tem se motijo. Mi doslej nismo hoteli sejati surovosti med čitajoče občinstvo; toda če žegnane buče katoliških škofov ne razumejo drugega jezika, se znamo že z njimi pomeniti še v njihovem žargonu in jim poplačati barabščino, kakor zaslužijo. Vest, da je Daszynski v Ljubljani, so pobožni škribontje gotovo dobili od dr. Kreka, kateremu je Daszynski gotovo tudi povedal, da je povsem privatno na Kranjskem. Vsak tak namen bi bil sploh popolnoma nemogoč, kajti če žre „Slovenec“ iz korita Pijeve družbe, je umevno, da mislijo njegovi mehki možgani kaj podobnega o vsaki stranki, ni pa zato resnično. In če stoji katoliška stranka za slepljenje ljudstva pod komando škofov, Luegerjev in bogve kakšnih komandantov in komediantov, je jugoslovanska socialno-demokratska stranka avtonomna in njenih volitev ne nadzoruje noben papeški delegat. Če ne drugi, ve to vsaj Krek, pa bi bilo vendar zanimivo, kaj pravi on, ki bi rad, da se smatra za dostojnega politika, k takim barabijam njegovih blatorilskih škofavzarjev. Če potrebujejo na vsak način boje v takem tonu, jim že lahko poslužimo, pa nam še lagati ne bo treba, kakor njim.

Ljubljanske občinske volitve. V tretjem razredu so bili, kakor je bilo pričakovati, po strastni agitaciji izvoljeni liberalni kandidati. Dobil je Bergant 847, Pavšek 835, Primožič 827 glasov. Kandidati socialne demokracije, ki je zaradi važnega notranjega dela letos opustila vsako agitacijo, so dobili: Etbin Kristan 260, Ivan Mlinar 248 in Jernej Vilhar 248 glasov. Več glasov je bilo razcepljenih; Lenček je dobil 15 glasov, več „kandidatov“ je dobilo po 1 glas. O „taktiki“ liberalcev pri teh volitvah bo treba še govoriti. Vprašati bo treba enkrat energično, če je n. pr. dovoljeno, da se izpremeni uradni lokal v agitacijski prostor za liberalce — in še več podobnih reči.

— **Ponemčevanje Opatije** napreduje. V tamnošjo nemško šole zahaja sedaj že preko 240 otrok. Šola se razširi v kratkem v šestrazrednico in na to v meščansko šolo. Opatijski Nemci so dali za nemško šolstvo doslej 40.000 K. Poglavitna pomoč pa pribaja od vlade in od nemškega Schulvereina, ki je prav sedaj globoko segel v žep prevzemši stroške za razširjavo šole. — Tako teži vse slovensko in hrvatsko časopisje. Ampak bo dovoljeno vprašanje, kdo je v začetku najbolj podpiral nemške nacionalce v Opatiji, pa dobimo odgovor, da slovenski narodnjaki. Po toči pa zvone.

— **V vodo je padla** v ponedeljek zvečer v Študi pri Žušmovi brvi sedemdesetletna posestnica M. Košak iz Zgornjih Domžal. V torek jutraj so potegnili truplo iz vode.

— **Pouk na ljudski šoli v Spodnji Šiški**, kateri je bil radi skrajne zadnji teden pretečenega meseca ustavljen, se je v sredo zopet pričel.

— **Nesreča valed neprevidnosti.** Kmet Simon Aigner v Etmisslu pri Ailencu je hotel razstreliti neko pečino. Ker se dinamit ni vnel, ga je mislil drugi dan izvitati. Pri tem je eksplodiral dinamit, raznesel pečino in Aignerja tako razmesaril, da je kmalu na to umrl. Tudi hlapec Franc Lehner, ki je pomagal pri delu, je hudo poškodovan, a bo najbrž okreval.

— **Samomor.** V Ptuj se je ustrelil 21 let stari mesarski pomočnik Viljem Krispel zaradi nesrečne ljubezni.

— **Načelnik gorilke postaje** na državni železnici, znani Wieser, s katerim so imeli uslužbenci mnogo bojev, je premeščen v Bad Gastein.

Strokovni pregled.

— **Prvi maj!** Blizu se praznik proletarjata. Delavstvo, združeno v strokovnih organizacijah, se pripravlja, da praznuje svoj Veliki dan z vsem slavljem. Na Prvi maj se manifestira za delavske zahteve, za delavsko varstvo, za enakopravnost delavskega razreda, proti izkoriščevanju in potlačevanju. — Ljubljanske strokovno organizirane sodruge opozarjamo, naj se udeležijo majskega praznovanja po določilih ljubljanske okrajne organizacije. Organizirani sodrugi po deželi naj se udeležijo slavlja skupno s krajevnimi odbori.

— **Kamnoseki** se vabijo na društveni shod podružnice kamnosekov, ki bo v soboto, dne 24. t. m. v gostilni «International» na Resljevi cesti. Pridite vsi!

— **Kovinarjem!** Ljubljanski kovinarji bodo praznovali tudi letos prvi maj tako kot druga leta. Opozarja se vse tovariše kovinarje, naj bo letos majska proslava znak naše delavske solidarnosti! Vsi za enega, eden za vse!

Umetnost in književnost.

— **Majski list**, ki ga je izdala jugoslovanska socialno-demokratska stranka, je pravkar izšel v založbi «Delavske Tiskovne Družbe» v Ljubljani. Izdaja je letos izredno lepa ter je v literarnem in v ilustrativnem delu krasno upela. Novo je, da ima «Majski List» ovitek; tudi je znatno povečan ter ima brez ovitka 12 strani. Na prvi strani je lepa in zanimiva Vaupotičeva slika, katero tolmači kratka pesem. Potem sledi: Etbin Kristan: Zakaj tako...? (Pesem). — Lev Nikolajevič Tolstoj. — Ivan Cankar: «Lepa naša domovina». — V. Dorosjevič: Cesarjevo dobro srce (Kitajska bajka). — Dr. Henrik Tuma: Darwin-Marx. — Amicus: Prijatelj, ali si socialist? — Bojan: Sveta last. — Na planine! (Pesem.) Poleg prve velike slike ima majski list še sledeče ilustracije: Skupina ljudstva v Sidu, ki pozdravlja po volitvi novega poslana sodruga Vitomira Korača; otroški zbor v Sidu, ki poje socialistične pesmi; portret Leva Nikolajeviča Tolstega; skupina hrvatskih socialistov, ki so bili pod Khuenom preganjani; planinska vinjeta. Tudi papir, na katerem je tiskan majski list, je letos finejši. Uredil ga je Etbin Kristan. Izdajateljstvo se je torej na vsak način potrudilo, da dobe sodrugi za delavski praznik tradicionalni list čim lepši in kljub raznim težavam se je to posrečilo. Kdor ga še ni naročil, naj to stori nemudoma, zakaj pričakovati je, da bodo delavci željno posegli po tej krasni izdaji in ker je natisnjena omejena naklada z ozirom na velike stroške, ga ne bi mogel dobiti, kdor bi se prepozno oglašil. Cena posameznemu listu je 40 vinarjev; organizacije, ki naroči večje število, dobe primeren rabat. Naroča se pri «Delavski Tiskovni Družbi» v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

— **A. Rapé: «Mladini».** Jako lična knjižica s tem naslovom je izšla v založbi Učiteljske Tiskarne v Ljubljani in velja v platno vezana 1 krono. Za otroke ima prav primerno in zabavno berilo.

— **O ljubljanskem gledališču** je sklepal občinski svet na tajni seji in je zaključil sledeče: 1. Glede vodstva in ravnatelja gledališča se ne izpremeni ničesar. Stvar ostane taka, kakor jo je sklenil občinski svet dne 5. majnika 1908 in je pristalo nanjo tudi «Dramatično društvo». 2. Ravnatelj gledališča ostane tudi za bodočo sezono magistratni komisar Fran Govčkar. 3. Blagajna za vzdrževanje gledaliških predstav se popolnoma loči od blagajne «Dramatičnega društva», in sicer že s 1. aprilom 1909 ter jo vodi odslej za to po magistratu določeni magistratni uradnik. Morebitni prebitek gledališke blagajne koncem sezone pripade blagajni «Dramatičnega društva». Deželno podporo, ki bi jo izplačal deželni odbor za tekoče leto, mora «Dramatično društvo» izročiti gledališki blagajni. 4. Za gledališke predstave se sestavi intendant tih članov, katere imenuje magistratni gremij. Intendanci sta podrejena gledališki ravnatelj in blagajnik. Gledališki ravnatelj in blagajnik sestavita dogovorno z «Dramatičnim društvom» proračun za predstave, katerega končno odobri potom intendant magistratni gremij.

Zadnje vesti.

Revolucija in protirevolucija na Turškem.

Popolno jasnega položaja še ne kažejo poročila iz Turčije; vendar pa je zdaj gotovo, da so si Mladoturki ohranili ne le svojo lanijsko energijo, temveč da imajo vsekakor še mnogo več vpliva nego so mislili njihovi reakcionarni nasprotniki. V razmeroma kratkem času se jim je posrečilo, mobilizirati znatno vojaško moč — številke v poročilih so seveda nezanesljive — ter jo dirigirati proti Carigradu. S prednjimi četami so zavzeli obrambno črto Cataldža; odkoder je le še dan hoda v Carigrad in kolikor se da soditi, je napravila nagla mladoturška akcija velik vtisk na reakcionarje, na sultana in na parlament. Razna znamenja kažejo, da vsled tega ne pride do krvavega boja, temveč da se bodo izpolnile mladoturske zahteve v miru. Neko poročilo iz Carigrada govori celo, da so se razne druge turške stranke družile z mladotursko v mohamedanski zvezi, a ta vest je precej nerazumljiva. Zelo verjetno pa je, da bade reakcionarna vlada, ki je bila imenovana pretečen teden in da pride poročilo o imenovanju novega kabineta se preden gre ta številka v tisk.

Notranje zmede v Turčiji so dale tudi inozemstvu povod, da se giblje. Ruske ladje križarijo baje komaj par kilometrov od Bospora in čakajo na povelje, da se prepeljejo sporazumno z Anglijo skozi Dardanele; tako bi se via facti odpravila dolga berliske pogodbe, s katero je prevoz skozi Dardanele bojnim ladjam zaprt. Tudi Bolgarija sili, da Turčija prizna njeno neodvisnost in je baje že dosežen sporazum v tem oziru.

Solun, 19. aprila. Mladoturskim četam pove-ljuje Enver bej, dosedanjí vojni ataše v Berlinu,

ki izjavlja, da se na vojsko 2. (drinopoljskega), 3. (solunskega) in 4. (erzerumskega) zbora lahko popolnoma zanaša. V Cataldži zapoveduje Njazim bej, ki je lani vodil mladoturško revolucijo.

Proti Carigradu prodira vojaštvo 2., 3. in 4. zbora. V solunskem in drinopoljskem zboru so Mladoturki popolnoma gospodarji položaja ter varujejo mir in red, ki se nikjer ni kalil.

V Adani in Mersini se je položaj zboljšal. V Carigradu je bil včeraj mir. Med vojaštvom se opaža baje preobrat v mišljenju; mnogi pravijo, da so bili napačno poučeni o položaju. Ker so imeli spuntani vojaki precej denarja, se sodi, da je bila njihova vstaja aranžirana iz sultanove palače.

Sobotna seja parlamenta je bila začetkoma mirna. Veliki vezir je pismeno sporočil, da je bila odposlana komisija v Cataldžo, kjer so vojaki izjavili, da so pripravljeni, odložiti marš v Carigrad, da bo pa vlada odgovorna, če napravi v tem vojaške korake. Potem so se prečitale brzojavke iz 30 evropskih in azijskih mest, ki protestirajo proti reakcionarnemu preobratu in žugajo z maršem na Carigrad, če se ne prekliče vladna sprememba. — Tuintam se kažejo znamenja republikanskega gibanja.

Sultan Abdul Hamid se odreka prestolu!

Dunaj, 19. aprila. Ob 5. uri popoldne je došel semkaj šifriran brzojav, da se sultan Abdul Hamid odreka prestolu; za sultana se razglša drugi brat Abdulov, Rešad Efendi, leta 1844 rojeni sin Abdul Azisa, ki je bil leta 1876 zrušen.

Zmaga Mladoturkov je popolna.

Solun, 19. aprila. Major Enver bej, ki je predvčerajšnjem došel, je bil viharno pozdravljen. Vse je navdušeno za marš v Carigrad. V mladoturskih krogih narašča od ure do ure razburjenje proti sultanu. Mladoturški komite se je zopet konstituiral ter je poslal izjavo časopisom; obenem je izdal proklamacijo ljudstvu, s katero opisuje vse groze tridesetletnega absolutizma in poziva ljudstvo, naj se združi za rešitev ustave.

Mladoturški krogi označujejo sultana kot začetnika zadnjega upora. Vodilni člani mladoturskega kabineta so včeraj izjavili zastopnikom drugih držav, da bodo prisilili sultana, da odstopi.

Mladoturški komite je dirigiral dve diviziji v Carigrad, da zamenjate ondoto nezanesljivo garnizijo.

Agenti iz Carigrada skušajo v Macedoniji in Albaniji ščuvati zoper Mladoturke.

Mladoturske prednje čete pred Carigradom segajo že do Sperastakila; za njimi dohajajo polagoma druge čete. 20.000 mož je le še uro hoda od Carigrada. Prednje straže povsod naznanjajo, da se ljudstvu nič ni bati. Med vojaki je mnogo krščanskih prostovoljcev iz Macedonije.

Frankobrod, 19. aprila. Iz Carigrada se poroča, da je poveljnik mladoturske armade, general Husejn, iz Dedeagača izdal vsem poslanistvom proklamacijo, v kateri naznanja, da ima armada, ki maršira v Carigrad, edini namen, definitivno zavarovati ustavo in da bo skrbela za varnost tujcev. — V Jildizu narašča brezglavje.

Carigrad, 19. aprila. Mladoturki razglšajo, da je sultan Abdul Hamid odstavljen in razglšajo Mohamed Rašida za naslednika. Mirovni pogoji Mladoturkov so: 1. Najkasneje do popoldne se mora vrniti prejšnji red. 2. Kaznovati se morajo hodže in člani liberalne stranke. 3. Namestiti se morajo odstavljeni častniki. 4. Izročiti se morajo podčastniki in malostevilni častniki, ki so povzročili reakcionarni punt.

Sultanove čete so nezanesljive; tudi policija je popolnoma demoralizirana. Po noči so prišle trume mladoturskih poslancev v mesto; vlada se jih ne upa zapreti.

Carigrad, 19. aprila. Čimbolj se približujejo solunske in drinopoljske čete, tembolj se opaža, kako se javno mnenje obrača Mladoturkom v prid.

Egipt. Kairo, 19. aprila. Revolucionarno gibanje narašča silovito. Govorniki zastevajo, da se odstavi ministerski predsednik Butro Galipaša, ki nima zmisla za stremljanje mosleminskega ljudstva po svobodi. Od Kediva se zahteva vpeljava ustave.

Ogrsko. Dunaj, 19. aprila. Sedanja vlada na Ogrskem bo odstopila in Wekerle bo vnovič povabljen, da sestavi kabinet.

Dopisi.

Iz Trbovelj. Spored majske proslave letos bo naslednji: 1.) Dopoldne prvega maja bo na vrtu gosp. Jakoba Božiča velik ljudski tabor z dnevnim redom: I. Prvi maj; II. Deželnozborske volitve. Začetek ob 9. uri dopoldne. — 2.) Popoldne bo na istem vrtu ljudska veselica z lepimi zabavnimi priredbami. Pri veselici svira društvena godba organiziranih delavcev. Vstopnina 30 vin. — Delavci, obrtniki in kmetje! Slavite vsi praznik delavskega ljudstva!

Zagorje ob Savi. «Slovenski Narod» z dne 3. aprila se je zopet obregnil ob okrajno bolniško blagajno v Zagorju. Liberalna gospoda je pri volitvah delegatov za bolniško blagajno dne 28. marca t. l. tako sramotno propadla, da izkusa sedaj z

zabavljanjem in zavijanjem pokriti svoj poraz. Že pred par meseci so socialnim demokratom liberalci v «Slovenskem Narodu» naznanili brj pri volitvah. Blažič in Bajcar sta hodila od obrtnika do obrtnika ter jih nagovarjala, naj prično boj proti delavcem in da naj se izkuša odvzeti bolniška blagajna sedanjemu vodstvu iz rok. Romali so razni drugi agitatorji po kamnolomih, delavnicah ter so nagovarjali delavce, da naj ne vlijo več socialno-demokratskih delegatov. Zidnje dni pred volitvami pa so gospodje uvideli, da se pri zavednih delavcih ne da nič opraviti, pa so opustili ta poizkus ter se vrgli na drugo polje. Začeli so agitirati, da so volitve prezgodaj, da se bodo pritožili na okrajno glavarstvo. Da so poiskali to izgovarjenje, samo da bi svet ne vedel, da jih delavstvo ne mara, dokazuje to, da jih tudi zagorski obrtniki in delodajalci ne marajo, ker niso hoteli voliti glavnih dveh propagandistov Bajcarja in Blažiča. Tiste pa, ki so bili voljeni, sedaj «Slovenski Narod» smeši z imenom graščaki. Da bi radi napravili naši liberalci prepir med zagorskimi obrtniki in delavci, to vemo že danaj, ker pri vsakem združenem zborovanju hujša proti delavstvu. Odbornik in črevljar Flisek, ki prav rad jemlje od steklarjev zaslužek, se je že naučil v Bajcarjevi in Blažičevi šoli, da jih zmerja za «preklete glazerje», tudi par drugih, ki žive edino od zaslužka rudarjev in steklarjev je v zadnjem času začelo delavcem dajati priimke «prokleti rudarji in glazerji». Imena danes se zamočujemo, ker vemo, da jih je k temu imenitnemu obnašanju privredla Bajcarjeva in Blažičeva modrost, ampak prihodnjic, če tega ne opuste, navedemo tudi imena. Obrtniki, če boste poslušali te gospode, boste le sami imeli škodo, ker vam liberalna gospoda ne bo pomagala, če vam delavci ne bodo dali zaslužka. Upamo, da jim večina obrtnikov ne bo sledila na tej napačni poti, kakor jim ni pri volitvah, izvzemaš petih nasprotnikov, ki se dajo izrabljati v klaverni namen. Z njimi pa tudi ne bodo rastle zagorski liberalni gradovi.

Zagorje ob Savi. Pri nas se prav pridno be-
rači za «dom» naših liberalcev; nekaj časa so be-
račili za «Narodni dom», ker pa pod to firmo ni
bilo več vspeha, so začeli zdaj za «Sokolski dom». Liberalci baje mislijo s stavbo «Sokolskega doma»
rešiti socialno vprašanje zagorskih obrtnikov. Neki
liberalec se grozno jezi, ker nočejo vsi tega verjeti.
Mi socialni demokratje jim pa to že verjamemo, saj
liberalci vedno gledajo, da jim kaj nese. Kaj ne,
gospodje? Par takšnih zavodov še kakor je poso-
jilnica, potem pa ne bo prepira, ko pridete vsi do
korita.

Zagorje ob Savi. Pred kratkim je zbolela
služkinja pri kmetu Zabnikarju v Zagorju. Mož je
šel vprašat liberalnega župana, kaj naj stori. Gospod
župan Weinberger pa mu je svetoval, da naj
gre in jo takoj naznani pri bolniški blagajni, —
bolniška blagajna bo že potem plačala. Če je to
primerno za gospoda župana, dajati ljudem na-
svete, kako naj opeharijo bolniško blagajno, naj
razsodijo tisti liberalci, ki trdijo, da bi se zavod
moral dati v roke liberalnim podjetnikom.

Nujna prošnja!

Aljažev dom v Vratih je res popolnoma po-
rušen. Rešiti se da le nekaj oprave. Slovensko pla-
ninsko društvo je postavilo Aljažev dom kot last
slovenskega naroda, ki je bil lahko ponosen na to
najlepšo postojanko slovenske turistike. Promet po
naših planinah silno narašča, in slovensko zavetišče
v Vratih je naravnost potrebno, pa tudi plodo-
nosno, ker je tam najboljša in najdivnejša središča
za pohod po samotanih gorskih skupinah (na Triglav,
Kriška jezera, Razor, Skrlatico itd.) Dolžni smo svo-
jemu narodu in časti naše domovine, da postavimo
nov Aljažev dom v Vratih.

Srce krvavi vsem nad nepričakovano silno ne-
zgodo, toda naše delo ne sme opešati. Slovensko
planinsko društvo prične takoj priprave za novo
stavbo; pač se bo dalo porabiti nekaj starega ma-
terijala in oprave — tudi vodovod je ostal — vendar
pa bodo znašali troški za novi Aljažev dom nad
20.000 K. To je svota, ki jo jo mogoče zbrati le
po vsestranski podpori.

Slovensko planinsko društvo se torej obrača
do celotnega našega naroda in **nujno prosil**, da mu
blagovolijo slovenski zavodi in društva ter rodo-
lubno občinstvo pripomoči z nabiranjem prispev-
kov za postavitev novega Aljaževega doma. Vsem
darovalcem najprisrčnejša zahvala!

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani.
(Osrednji odbor.)

Pripomba. Podpore naj se blagovolijo pošiljati
na naslov «Slovensko planinsko društvo v Ljub-
ljani» ali pa uredništvu našega lista, ki bode pri-
spevke tudi izkazovalo.

Iz stranke.

O **Srbska socialno-demokratska stranka**
ima, kakor smo že javili, o binkostih svoj 7. zbor
v Belemgradu. Srbske binkosti so letos sočasno s
katoliškimi, 30. in 31. maja in 1. junija. Dnevni red
je sledeči: 1. Otvoritev zbora. 2. Konstituiranje.
3. Volitev odbora za verifikacijo mandatov. 4. Vo-
litev odbora za ustanovitev dnevnega reda. 5. Po-
ročilo glavnega odbora a) o delovanju, poroča so-
drug D. Tucović; b) o blagajni, poroča Milan
Živković; c) o parlamentarni akciji, poroča

Kaclerović; d) o kontroli. 6. Novi statut stranke,
poroča Aca Pavlović; 7. Volitev novega glav-
nega odbora. 8. Agitacija in organizacija, poroča
Dragiša Lapčević. 9. Tisk (ustanovitev tiskarne
in dnevno izhajanje glasila «Radničke Novine»),
poroča Sava Kovačević. 10. Kolonialna politika
in narodno vprašanje, poroča Dušan Popović.
11. Komunalna politika, poroča Dragiša Lapčević.
12. Centralna instances za vse splošne razredne
akcije, poroča D. Tucović. 13. Predlogi. 14.
Prošnje in pritožbe.

Odločbe obrtnih sodišč.

Priobčuje dr. D.

XXV. Tožitelj je bil 24. oktobra 1906 od to-
ženca sprejet v delo kot mizarški pomočnik s pri-
pombo, da naj začne delati sledečega jutra. Tožitelj
je izročil tožencu delavsko knjižico. O mezdi ali
odpovedi se stranki nista dogovorili nič.

Zjutraj 25. oktobra 1906. je prišel tožitelj na
delo, in sicer kot toženi zatrjuje, namesto ob 7. uri
še ob 1/8. Toženi je pozval tožitelja, naj odloži
obleko in mu je izročil neka vratica, da ji omeri.

Pri tem je toženi zapazil, da tožitelj ni imel
niti svinčnika niti mere, vsled česar mu je delavsko
knjižico vrnil in ga takoj odpustil.

Tožitelj oporeka, da bi se bil zakasnil.

Zahtevi tožbe za odpovedno odškodnino se je
vstreglo.

Razlogi: Ker se stranki zavoljo odpovednega
roka nista pogodili, je tožitelj mogel biti odpu-
ščen, ako ni bilo predpogojev v § 82. obrt. r. za ta-
kojšnji odpust, le po predidoci 14 dnevni odpovedi.

Iz toženčevih ugovorov pa se ni mogel po-
sneti tak dejanski stan, da bi se dal uporabiti
§ 82. obrt. r.

Celo če bi bil tožitelj — kar pa oporeka —
dne 25. oktobra 1906 šele ob 1/8 uri zjutraj
prišel na delo in bi bil s tem kršil svojo dolžnost,
bi se vedno ne bil dan razlog odpustitve po § 82.
lit. f. obrt. r., ki dopušča takojšnjo odpustitev le
zavoljo trdovratnega kršenja dolžnosti. Sicer
pa toženi sam v tem ni našel nobenega razloga za
odpustitev; kajti on je vkljub temu tožitelju od-
kazal delo.

Ampak tudi nadaljni ugovor toženega ne more
opravičiti njegovega postopanja. Ne glede na to,
da v določbi § 82. lit. a—i, obrt. r. ni takega raz-
loga za odpustitev, je moralo obrtno sodišče na
podlagi svoje sestave iz strokovnjakov po § 364.
269. c. pr. r. smatrati za dognano, da je navada
v vseh obratih, da mora obrtovalec dati orodje za
delo delavcu in ne narobe, — ako se ni preje
kaj drugače pogodilo.

10 zapovedi za zdravje

lično tiskane, vpošlje poštne prosto in zastoj
lekarnar 24—16

Trnkóczy v Ljubljani.

Dobijo se tudi osebno v njegovi lekarni.

BLUZE

v težki svili, volni in
drugim modnim blagu,
v krasnih modelih, naj-
novejša modna krila, ko-
stume, dežne plašče, otročje obleke, krstno opravo,
prepadnilke, vsevrstno perilo in druga oblačila. Naj-
finejše otročje kapice, klobučke, plaščke, parške modro-
nogavice, rokavice, jopice in druge pletenine. — Fine
zavratnice, naramnice, ovratnike, srajce in drugo pe-
rilo za gospode priporoča največja narodna konfekcija

M. Krištofič-Bučar

Stari trg 28 Ljubljana Stari trg 28

Zunanja naročila se izvršujejo takoj in ceno. Cene
radi male režije brez konkurence. 52—22

Modni salon
M. Sedej-Strnad
Ljubljana 13—3
Prešernove ulice št. 3 (v palači „Mestne
hranilnice“)
priporoča cenjenim damam svojo bo-
gato zalogo klobukov najnovejših
fason in najfinejšega okusa.

Trgovina s papirjem
Ivan Vrečko 52—3
Ljubljana, Sv. Petra cesta 31
se toplo priporoča.

Telefon št. 177 52—37
L. Tomažič
zaloga piva
v Spodnji Šiški pri Ljubljani.
Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam
zagrebaško in
:: češko pivo ::
Telefon št. 177

Največja zaloga, najboljša in najcenejša trdka za naročevanje ozi. nakupovanje!

Čopčev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlne prevlake, pristne, v posodicah po 1/2, 1/4, 1/8
in 1 kg. 104—37

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvnega za
pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunollina za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
l. 1892.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
l. 1892.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maslobo za usnje.

Oljnatih barv, priznane najboljše.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönfelda.

Firneža, prirejenega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, zajamčeno trpeznega.

Gipsa, alabasterskega in štukaturnega.

Karbolina, najboljšega.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za mizarje in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.